

Aleksandra Cofta-Broniewska, Barbara Stolpiak, Małgorzata Andrałojć

Gąski, gm. Gniewkowo, woj.
bydgoskie, st. 18

Informator Archeologiczny : badania 22, 71

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pierwsze z cmentarzysk reprezentowane jest przez 5 grobów. Są to płytkie, nieckowate jamy, w planie kształtu owalnego lub kołistego, posiadające ciemno węgliste wypełnienie, w którym rejestrowano fragmenty potłuczonych, często przepalonych naczyń. Przedmioty metalowe, najpewniej fragmenty fibuli, znaleziono jedynie w grobie nr 4. Kości we wszystkich grobach zachowały się tylko w śladowych ilościach. Sądząc po obecności fragmentów kubków doniczkowych, naczyń gruszkowatych oraz o bardzo wyraźnym, ostrym profilowaniu ich krawędzi, wszystkie groby należy datować na fazę A2 młodszego okresu przedrzymskiego.

Chronologię cmentarzyska kultury przeworskiej można jednak z całą pewnością rozciągnąć na okres rzymski, gdyż jedno z naczyń znalezionych tutaj wcześniej przez mieszkańców wsi można datować na fazę B (być może młodszą jej część).

Kulturę pomorską reprezentuje obiekt nr 5. W czystym piasku zlokalizowano fragmenty niecałkowicie kompletnego klosha. Kości nie zachowały się.

Materiały znajdują się w Katedrze Archeologii UMCS.

Badania będą kontynuowane.

Gąski, gm. Gniewkowo,
woj. bydgoskie,
st. 18

Uniwersytet Im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu Zakład Prahistorii Pol-
ski Instytut Prahistorii

Badania prowadziły: doc. dr hab. Aleksandra Cofta-Bronevska, dr Barbara Stolplak, mgr Małgorzata Andrajońc. Finansował Uniwersytet Jagielloński. Płaty sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych (faza IV A obozowisko kultury amfor kulistych, cmentarzysko kultury przeworskiej (PL2-B1a), osada kultury przeworskiej (C3-D1), osiedle z okresu wczesnego średniowiecza (faza D).

Eksploracją objęto zachodni i północny stok rozległego plateau, rozkopując powierzchnię 2 arów. W sumie zarejestrowano 118 różnego rodzaju obiektów nieruchomych, pozostałości różnoczasowego osadnictwa. Wśród nich odsłonięto 40 obiektów związanych z zasiedleniem stanowiska w epoce neolitu, w tym 18 jam i 22 ślady po słupach, z których to 1 jamę datować można już obecnie na okres funkcjonowania tutaj osady ludności kultury pucharów lejkowatych, a 5 jam oraz 1 dołek postłupowy na okres bytowania ludności kultury amfor kulistych.

Odkryto ponadto 27 obiektów grobowych - w tym 21 z pochówkami ciało palnymi i 5 ze szkieletowymi - oraz 1 tzw. samotny luźno stojący kubek, a także 48 obiektów datowanych na późny podokres wpływów rzymskich, z których 25 to nieduże obiekty wziemne o nieokreślonym przeznaczeniu, 16 ślady po słupach, jak również 5 obiektów związanych z metalurgią żelaza, 1 obiekt o konstrukcji słupowej oraz 1 chata półziemiankowa.

Z najpóźniejszą fazą zagospodarowania badanego stanowiska, tj. z okresem wczesnego średniowiecza, łączy się eksplorowany już częściowo w sezonie ubiegłym, rozległy - zapewne mieszkalny - obiekt wziemny.

Spośród znalezisk ruchomych związanych z osadnictwem z neolitu na uwagę zasługują, datowane na okres kultury pucharów lejkowatych, fragment glinianego modelu koła wozu jak również wyobrażenie wozu na fragmencie naczynia.

Cmentarzysko ludności kultury przeworskiej dostarczyło wielu znalezisk takich jak: zapinki żelazne i brązowe, przy czym te ostatnie nie rejestrowanych dotychczas typów G-II (wg J. Kostrzewskiego), metalowe części pasa - klamry i sprzączki (brązowe i żelazne), miecz żelazny, żelazny grot oszczepu, żelazne grociki strzał, paciorki szklane oraz bogata seria naczyń glinianych (głównie kubki i misy).

Pozostałość osady z późnego podokresu wpływów rzymskich stanowiło m. in. domostwo typu półziemiankowego, o powierzchni ponad 24 m², z którego pochodzą bardzo liczne grudki bursztynu, 1 przedmiot z tego surowca, 3 fragmenty naczyń szklanych, przedmioty z brązu i żelaza, duży fragment naczynia terra sigillata, fragmenty naczyń toczonych na kole - w tym cała misa - a także dość liczny zbiór kości zwierzęcych. Na szczególną uwagę zasługują, rejestrowane po raz pierwszy w tej osadzie, obiekty związane z metalurgią żelaza oraz znajdująca się w - wyraźnie wyodrębniającej się - części gospodarczej osiedla budowla o konstrukcji słupowej. Była ona zapewne warsztatem bursztyniarskim, gdyż w jej bezpośrednim sąsiedztwie wystąpiło kilkadziesiąt grudek bursztynu, a także 1 przedmiot z tego surowca (paciorek). Ponadto w obiekcie zarejestrowano 3 fr. naczyń szklanych (w tym 1 szlifowane), zapinkę kuszowatą, przedmioty z żelaza, a w pobliżu niego szczypce z brązu.

Materiały będą przechowywane w ZPP Instytutu Prahistorii Uniwersytetu Im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Wartość poznawcza poszczególnych faz zasiedlenia stanowiska jest bardzo duża, stąd też konieczne są dalsze badania.

||| Gorszewice, gm. Kazmierz Wlkp., woj. poznańskie, st. 1 - patrz okres halsztacki.